

Näringsdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se
Att: Camilla Frisch
camilla.frisch@regeringskansliet.se

Ärendenummer
N2020/01735/FJR

Datum
2020-10-11

Synpunkter på remissen angående Naturvårdsverkets förslag på jakttider

BirdLife Sverige är i grunden inte emot jakt som syftar till att ta tillvara en resurs som naturen erbjuder. Men jakten måste bedrivas med god etik och får inte orsaka stor skada eller allvarlig störning. Spridning av blyhagel i naturen samt häckningar som störs/förstörs p.g.a. jakt är exempel som gör oss negativa. Svensk jaktlagstiftning i dess nuvarande form måste således begränsas/förändras. Det är viktigt att det finns en bred acceptans i samhället för jakt. För att detta ska vara möjligt, måste det finnas ett förtroende för att lagar, förordningar och myndigheter reglerar jakten så att den bedrivs med stor hänsyn till miljö- och naturvård.

Vi tycker sammantaget att Naturvårdsverket i stora delar lagt fram ett bra och balanserat förslag, där man tagit hänsyn till framförda synpunkter såväl som inspel från EU-kommissionen och AEWA (*Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds*) samt den uppdaterade svenska rödlistan. Vi ser emellertid stora brister i en del förslag, bl.a. gällande ripjakt och skydds jakt på enskilda initiativ.

BirdLife Sverige har haft en representant med i den beredningsgrupp som Naturvårdsverket haft som referens/bollplank i processen för att ta fram det nu remitterade förslaget gällande jakttider. Flertalet av våra synpunkter gällande jakttider har vi således redan framfört, men vi utgår från att Näringsdepartementet inte har följt hela den underliggande processen och anser det därför relevant att framföra motiveringar/förslag på nytt, även i de fall där de remitterade förslagen modifierats på ett ur vår synvinkel positivt sätt. Våra kommentarer nedan följer samma ordning som Naturvårdsverkets redovisade förslag till författningsändringar.

Blyammunition

Innan de artspecifika kommentarerna vill BirdLife Sverige påpeka det otidsenliga i att använda blyammunition vid jakt. Varje år sprids 580 ton bly i samband med jakt, och blyförgiftning tillhör fortsatt de vanligaste dödsorsakerna för svenska örnar. I en studie har forskare vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) i samarbete med Naturhistoriska riksmuseet, Umeå Universitet, Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) samt örnforskare i USA visat att koncentrationen av bly i blodet hos kungsörnar ökar under jaktsäsongen för älg och att örnarna får försämrade flygförmåga med ökade blyhalter. Detta försämrar såväl jakt- som reaktionsförmågan och ökar kollisionriskerna med tåg och andra fordon, kraftledningar samt vindkraftverk¹. Nyare studier visar också på att blyfragment sprids i större utsträckning än tidigare känt i djurkroppar som skjutits med blykulor. BirdLife Sverige anser att det både för djur och människors hälsa är hög tid att stoppa en av de mest omfattande spridningarna av tungmetall i den svenska naturen.

Det är redan idag förbjudet att använda blyammunition vid t.ex. "öppet grunt vatten", men vi ser tydliga indikationer på att efterlevnaden i vissa fall är begränsad. Vad gäller blyfrågan innebär jaktidsförslaget tyvärr inga framsteg. Istället riskerar spridningen att öka, främst i och med förslagen om skydds jakt på enskilda initiativ. På sikt ser BirdLife Sverige det som självklart att all jaktammunition som innehåller bly kommer att

¹ Länk till artikeln: <http://pubs.acs.org/doi/pdf/10.1021/acs.est.6b06024>. Länk till debattartikel (av artikelförfattarna) i Svenska dagbladet: <https://www.svd.se/bly-i-ammunitionen-bor-forbjudas-helt/om/debatt>

fasas ut, men vi anser att Sverige redan nu bör följa efter exempelvis Danmark och Nederländerna så att bly omgående slutar förgifta både de som äter viltkött och naturen i stort.

1.1. Förordningsförslag Jaktförordning (1987:905) - 9 §; jakttid på dygnet

Vissa änder och gäss är svåra att artbestämma även i fullt dagsljus. För att undvika att fridlysta arter skjuts anser BirdLife Sverige att jakt på änder och gäss enbart ska bedrivas mellan soluppgång och solnedgång.

1.1. Förordningsförslag Jaktförordning (1987:905) - 29 §; duvhök

Skydds jakt på duvhök beskrivs med texten: *"Tillstånd till jakt på duvhök i syfte att skydda fåglar som är uppfödda för att sättas ut för jakt får endast avse fångst av duvhök för förflyttning till en annan plats för att åter släppas fri."* Risken för bifångst av andra rovfåglar är emellertid stor och vi bedömer uppsikt/kontroll av fållor i många fall vara undermålig. Vår grundinställning är att skydds jakt ska användas restriktivt och som ett sista alternativ när det bedöms vara absolut nödvändigt. Vi har svårt att se att enstaka duvhökar som under hösten och vintern uppehåller sig vid uppfödninganläggningar för fåglar som är tänkta för jaktutställning, skulle utgöra någon sådan risk för allvarlig skada som krävs för att berättiga skydds jakt i lagens mening. Även om en duvhök skulle ta en gräsand eller fasan per dag så torde predationen knappast vara påfallande kännbar för jaktverksamheten. Det är också så att när en duvhök försvinner lämnar den plats för en ny. BirdLife Sverige anser sammanfattningsvis att störningsmomentet och risken för skada på duvhökar, liksom på andra rovfåglar som utgör otillåten bifångst, inte står i proportion till den skada som de eventuellt orsakar.

1.2. Förordningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - punkt 11; sädgås

Naturvårdsverket föreslår att allmän jakttid på sädgås avskaffas, vilket BirdLife Sverige stödjer. De fennoskandiska populationerna av tajgasädgås har minskat kraftigt och Svensk Fågeltaxerings standardrutter antyder en tillbakagång på närmare 10 % per år. Underarten är upptagen på den svenska rödlistan som *Sårbar* (VU).

1.2. Förordningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - punkt 15; kricka och bläsand

Naturvårdsverket föreslår att allmän jakttid på kricka och bläsand avskaffas, vilket BirdLife Sverige stödjer. Krickan har minskat med 45 % under de senaste 18 åren (tre generationer), vilket medfört att arten nu placerats i rödlistekategori *Sårbar* (VU). Enligt häckfågeltaxeringens standardrutter har bläsand minskat med hela 73 % under de senaste 18 åren. Den är också numera upptagen på den svenska rödlistan som *Sårbar* (VU).

1.2. Förordningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - punkt 17; alfågel

BirdLife Sverige ställer sig bakom Naturvårdsverkets förslag att avskaffa allmän jakt på alfågel. Det är för oss självklart att jakt inte ska bedrivas på hotade arter, även om jakten i sig inte utgör ett storskaligt hot. Alfågeln drabbas av oljeutsläpp och bifångst vid fiske, samtidigt som utbyggnad av havsbaserad vindkraft medför biotopförluster vid artens viktigaste övervintringsområden. Den i Östersjön övervintrande populationen, vilken utgör majoriteten av Eurasiens alfåglar, har minskat kraftigt under senare årtionden och är nu klassad som *Starkt hotad* (EN) på den svenska rödlistan. Vad beträffar den häckande populationen av alfågel finns den i Sverige i fjälltrakterna och är inte föremål för jakt, eftersom dessa fåglar av allt att döma övervintrar utanför Norges kust.

1.2. Förordningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - punkt 17; sjöorre

BirdLife Sverige ifrågasätter allmän jakttid på sjöorre. I motiveringen till *utökad* jakttid skriver Naturvårdsverket att *"Under vintern kan arten normalt hitta alternativa platser för rast- och födosök och behöver inte koncentrera sig till ett fåtal lämpliga platser."* Detta stämmer inte eftersom sjöorren vintertid är hårt knuten till täta bestånd av hjärtmussla på grunda sandbottnar (ca 5 meters djup). De största koncentrationerna i

Sverige finns i Skälderviken och Laholmsbukten samt utanför kusten i mellersta Halland (Ugglarp). I dessa områden ligger sjöorrar i blandflockar med svärtor (kategori *Sårbar* (VU), både nationellt och internationellt). BirdLife Sverige anser att det inte är försvarbart att jaga sjöorre under rådande förhållanden, dels eftersom att fåglarnas livsmiljö är kraftigt begränsad och dels p.g.a. störning på en hotad art.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - *punkt 19; ejder*

BirdLife Sverige ställer sig bakom Naturvårdsverkets förslag att avskaffa allmän jakt på ejder. Förslaget kan förefalla kontroversiellt, men är helt i linje med ståndpunkten att jakt inte ska bedrivas på arter som är i betydande minskning, oavsett om jakten är direkt populationsbegränsande eller inte. Ejdern är numera *Starkt hotad* (EN) i Sverige. På Gotland har antalet häckande ejdrar minskat med mer än 95 % mellan år 2007 och 2020. Liknande dramatiska minskningar har rapporterats från Stockholms skärgård och den finländska skärgården.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - *punkt 20; småskrake*

Trots redovisad minskning i Sverige (om än något osäker till storleken), placerades småskranken i slutändan utanför den svenska rödlistan 2020. Den bedöms dock vara hotad på EU-nivå och som en följd därav krävs internationella åtgärdsplaner för adaptiv jaktförvaltning för att allmän jakt ska vara möjlig. BirdLife Sverige ställer sig bakom Naturvårdsverkets förslag att avskaffa allmän jakt på småskrake.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - *punkt 21; dalripa och fjällripa*

Dalripan har minskat i stora delar av Skandinavien och i Norge är båda riparterna rödlistade med motiveringen att de har en långtgående minskande trend (15–30 % under tre generationer eller minst 10 år). Det är visat att dödligheten som jakten orsakar hos ripor till stor del är additiv, varför överbeskattning av ripbestånden reducerar bytestillgången för flera rovfågelsarter under en kritisk period av årscykeln. Norsk ripforskning har dokumenterat att ett jaktuttag på 15 % är acceptabelt, men att 30 % är för mycket². Ur ett försiktighetsperspektiv borde alltså jaktkvoten maximalt vara i storleksordningen 15–20 % av populationen.

Jakten på ripor måste således minska och inte öka som i Naturvårdsverkets förslag, vilket innebär att jakttiden förlängs med fyra månader i flera län! Att tillåta jakt fram till den 15 mars innebär dessutom jakt på ripor som börjat spela (och alltså påbörjat häckningssäsong). Detta strider mot EU:s riktlinjer och jakten riskerar att få negativa effekter på det häckande beståndet. Dessutom är det i detta fall fel att ha samma jakttid i hela landet. Domstolar har slagit fast att tjädern ska behandlas utifrån regionala förhållanden, och samma synsätt borde tillämpas på riporna. Jakt på ripor ska endast tillåtas i fjälltrakterna, där bestånden är starkast.

BirdLife Sverige menar vidare att den tidiga jaktstarten (25 augusti) för ripor är fel, främst eftersom den med nuvarande bestämmelser inbjuder ett stort inflöde av utländska jägare (från bl.a. Norge, där jaktstart för ripa är 10 september). Det finns indikationer på att dessa inte är lika hänsynstagande som svenska ripjägare, vilket kanske förklaras av att de upplever att de skördar "någon annans" resurs. Risker är överhängande att en stor del av de jaktbara riporna skjuts bort på kort tid. Slutligen bör nämnas att författningen föreskriver jakttid för fjällripa i flera län där den inte förekommer (Värmland, Gävleborg och Västernorrland).

Sammanfattningsvis anser BirdLife Sverige att:

- Jakt på ripor ska endast tillåtas i fjälltrakterna.

² Pedersen HC, Storaas T & Breisjøberget JI. 2013. *Høstingsmodeller – jaktuttak*. Sid 93-139 i: Pedersen, HC & Storaas T (red). 2013. *Rypeforvaltning: Rypeforvaltningsprosjektet 2006-2011 og veien videre*. Cappelen Damm Akademisk. 156 s.

- Dalripa och fjällripa ska fredas i Värmland, Dalarna nedom Älvdalens kommun, Gävleborgs och Västernorrlands län samt i landskapen Västerbotten och Norrbotten.
- Jaktstarten bör, i likhet med Norge, förläggas till den 10 september och jakten ska avslutas senast den 15 februari.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 22; järpe**

Järpe får enligt förslaget inte längre jagas i Götaland, där Naturvårdsverket gör bedömningen att *"även om jakt i sig inte är en faktor som påverkar populationsutvecklingen för järpe, bör jakt inte tillåtas på en art som är nära hotad i område med särskilt gles förekomst... Åtgärden vidtas för att minska de kumulativa effekter som tillsammans riskerar att påverka populationen negativt."* BirdLife Sverige ställer sig bakom Naturvårdsverkets förslag, som stämmer överens med domstolsbeslut att tjädern ska behandlas utifrån regionala förhållanden. Med tanke på populationernas låga numerär borde jakt även förbjudas i främst Stockholms och Södermanlands län men sannolikt även i Uppsala, Örebro och Västmanlands län. Järpen är rödlistad (signifikant minskning de senaste 10 åren) med negativa framtidsutsikter, då den missgynnas av nuvarande skogsbruk.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 22; orre och tjäder**

Då orre och tjäder – likt järpe – minskat i södra Sverige borde liknande regionala justeringar göras för dessa, d.v.s. jaktstopp i Götaland åtminstone tills jakttiderna revideras nästa gång. Domstolar har nämligen slagit fast att tjädern ska behandlas utifrån regionala förhållanden, vilket även bör gälla för orre.

Vi tolkar de föreslagna lydelsena som att tjäder och orre inte får jagas i Skåne och på Gotland (annat än den specificerade jakttiden för orttupp och tjädertupp i Skåne). Är det korrekt? Tjäder och orre är så pass sällsynta i Skåne att jakt definitivt inte borde tillåtas. På Gotland förekommer inte tjäder över huvud taget och orre är mycket sällsynt, varför jakt på dessa inte bör vara aktuell där.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 23; orttupp och tjädertupp**

I en stor del av landet utökas jakttiden enligt förslaget till den 15 februari, en tid då vissa tuppar redan börjat spela. Både orr- och tjädertuppar tillbringar tid vid spelplatsen redan före parningstiden, särskilt de hanar som är dominant och således har störst betydelse för reproduktionen. Dessa hanar kommer att löpa störst risk att skjutas om jakt bedrivs nära spelplatser när parningstiden närmar sig. Det är således fel att senarelägga slutdatum för jakten enligt Naturvårdsverkets förslag.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 24; raphöna**

Det naturliga svenska beståndet av raphöna har gått kraftigt tillbaka och arten är numera ovanlig inom stora delar av sitt tidigare utbredningsområde. Utplanteringar har inte visat sig vara en långsiktigt hållbar metod att stärka stammen. (För att beståndet ska få möjlighet att återhämta sig och sprida sig på naturlig väg måste större hänsyn tas inom det svenska jordbruket.) BirdLife Sverige föreslår att jakten på raphöna stoppas till dess att beståndet är någorlunda starkt.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 25; fasan**

Fasanen är en asiatisk art som införts till Sverige (och övriga Västeuropa) som prydnadsfågel. Därefter har den fötts upp i stor skala för jaktändamål. BirdLife Sverige har inget att erinra mot att nuvarande jakttid behålls.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 26; morkulla**

Enligt Naturvårdsverkets förslag utökas jakttiden till den 31 december. Eftersom övervintrande morkullor i samband med köldknäppar ofta koncentreras till ett fåtal områden, innebär förslaget att en betydande del

av de övervintrande fåglarna relativt enkelt kan skjutas bort. Någon egentlig förklaring till varför jakttiden ska förlängas har inte lämnats utöver "en harmonisering med jakttiderna på morkulla i Finland, på Åland och till viss del med Norge." (En stilla, med frustrerad, undran infinner sig varför det inte anses lämpligt att genomföra en harmonisering med Norge även när det gäller ripjakten...) Kan det vara så att ett senarelagt jaktstopp på morkulla främst handlar om hundträning?

I motiveringen (31.3) anges att "Naturvårdsverket delar uppfattningen att de biologiska argumenten mot sommarjakt på morkulla är relativt svaga." Detta påstående behöver Naturvårdsverket förklara, eftersom det motsäger vad stora delar av morkulleexpertisen i Europa hävdar. Sentida studier av morkullans spel och parningsdynamik har nämligen visat att det är de dominanta hannarna som spelflyger mest och att dessa med stor sannolikhet även står för merparten av parningarna. Att skjuta bort dessa hannar skulle kunna liknas vid att inrikta älgjakten på att enbart skjuta de tjurar som har störst horn och är dominanta.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 27; havstrut och gråtrut**

BirdLife Sverige ställer sig bakom Naturvårdsverkets förslag att avskaffa allmän jakt på havstrut och gråtrut. Båda arterna har minskat kraftigt (67 respektive 60 %) under de senaste 30 åren. Att trutar i viss mån agerar som predatorer på andra fåglar motiverar inte att bedriva allmän jakt på dem. I de fall då havstrut och gråtrut framkallar problem bör dessa hanteras genom skyddsjakt.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 27; fiskmå**

Fiskmå jagas inte som föda och borde fredas från allmän jakt. I de fall då fiskmåsar framkallar problem bör dessa hanteras genom skyddsjakt.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 28; ringduva**

Ringduvans utdragna häckningstid medför att det är vanligt med boungar hela augusti (och även in i september-oktober). För att inte orsaka onödigt lidande för ungar som svälter ihjäl när föräldrar skjuts, anser BirdLife Sverige därför att jaktstarten ska vara tidigast 1 september.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 29; björktrast**

BirdLife Sverige kan inte se något skäl till bibehållen allmän jakt på björktrast, utan anser att arten ska fredas. Vi motiverar vår ståndpunkt med att köttvärdet är försumbart och att småfågeljakten för svenskt vidkommande måste anses vara otidsenlig. Risken för att andra trastarter skjuts under björktrastjakt är dessutom överhängande. Naturvårdsverkets samlade bedömning anges vara att det inte finns några juridiska eller biologiska skäl för att ta bort jakten på björktrast, men måste man inte även fråga sig vilka skäl som finns för att ha den kvar? Eventuella problem som kan uppstå genom björktrastars födosök i frukt- och bärodlingar kan lösas med skyddsjakt.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 30; nötskrika**

Den jakt som idag sker på nötskrika syftar inte främst till att ta tillvara jaktbytet, utan är att betrakta som predatorjakt. Det finns därmed skäl att reflektera över hur vi människor ska agera när det gäller fullkomligt naturliga processer som har högst begränsad (om ens märkbar) påverkan. Nötskrikan är en predator på andra fåglars ägg och ungar, men det är ett fullt naturligt beteende och ingen population (inte ens lokalt) kan anses vara påtagligt påverkad av predation från nötskrika. Därför blir det märkligt att betrakta allmän jakt på nötskrika som viltvård. Då är nötskrikans roll som fröspridare i skogsmarker avsevärt mer väsentlig. Vi anser därför att den allmänna jakttiden på nötskrika ska avskaffas och ersättas med skyddsjakt om det skulle uppstå behov.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 31; kråka, kaja och skata**

Den jakt som sker på kråkfåglar syftar inte till att ta tillvara bytet på något vis. Skälen till att det finns allmän jakttid anges vara "naturvårdsmässiga". För kaja och skata föreligger emellertid inte några övertygande argument för att arternas predation skulle ha någon direkt påverkan på andra fågelpopulationer. BirdLife Sverige anser att allmän jakt på kråkfåglar ska avskaffas. I stället bör eventuella problem lösas med skydds-jakt. Att Naturvårdsverket föreslår ett tidigare avslut på jaktsäsongen är nödvändigt för att inte jaga arterna under häckningstid.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 - **punkt 32; råka**

Den jakt som sker på råka i Skåne och Hallands län syftar inte till att ta tillvara bytet på något vis. Skälen till att det finns allmän jakttid på råka torde, i likhet med andra kråkfåglar, vara "naturvårdsmässiga" (alternativt "estetiska" eller "sanitära"). För råka föreligger emellertid inte några övertygande argument för att artens predation skulle ha någon direkt påverkan på andra fågelpopulationer. BirdLife Sverige anser att allmän jakt på kråkfåglar ska avskaffas. I stället bör eventuella problem lösas med skydds-jakt. Att Naturvårdsverket föreslår ett tidigare avslut på jaktsäsongen är nödvändigt för att inte jaga råka under häckningstid. Vi har svårt att förstå varför jakten föreslås starta tidigare än för kråka och kaja (21 juli istället för 1 augusti). Råkungar hörs "ropa på mat" hela juli (och även in i augusti), varför 1 augusti är ett lämpligare datum för jaktstart.

1.2. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 1 – **ny punkt; snatterand**

BirdLife Sverige anser att artens numerär i Sverige ännu är för låg för att allmän jakt ska bedömas vara försvarbar. Vi anser i stället att vi bör avvakta med att införa allmän jakt på snatterand till nästa beredning (om sex år), då vi bättre kan avgöra om senare tids ökning är ihållande. Flera andra simänder har minskat på senare tid och (i negativ mening) uppgraderats på den svenska rödlistan, vilket är ytterligare ett skäl till försiktighet. I liggande förslag anges att *"Högst sannolikt kommer det inte att ske någon riktad jakt efter snatteränder i Sverige utan jakten kommer troligen ske i samband med jakt på andra änder. Naturvårdsverket bedömer att allmän jakt skulle påverka populationen marginellt."* Formuleringen understryker att det egentligen inte föreligger någon betydande efterfrågan på att få jaga snatterand. Förslaget kan istället främst ses som ett underlättande för majoriteten jägare som svårligen skiljer änder från varandra. Flera arter simänder är under hösten nämligen mycket lika, och därför är risken stor att det "i samband med jakt på andra änder" skjuts fredade arter. Om snatteranden blir jaktbar innebär det en art mindre att "hålla reda på". Jakttiderna bör användas som ett verktyg att minimera risken för felskjutningar, men inte genom att göra arter jaktbara på osäkra grunder.

1.5. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 – **jakt för att förebygga skador av vilt**

Skydds-jakt ska ses som undantag om dokumenterat allvarliga skador återstår efter att förebyggande och kompensatoriska åtgärder har vidtagits. Denna jakt bör då vara inriktad på särskilt skadegörande individer i syfte att minska skadorna. Skydds-jakt måste regelmässigt kontrolleras och utvärderas och individer skjutna under skydds-jakt måste ingå i jaktstatistiken. Skydds-jakt på enskilda initiativ innebär att myndigheterna släpper kontrollen, vilket i många fall med stor sannolikt innebär att omfattningen ökar och att effekterna av skydds-jakten blir omöjliga att spåra.

1.5. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 – jakt för att förebygga skador av vilt, **punkt 2**

BirdLife Sverige stödjer att Naturvårdsverket, som en anpassning till artikel 9.1 a fågeldirektivet, föreslår att samtliga aktuella fågelarter flyttas till stycke 2, med mer strikta villkor för skydds-jakt. Vi anser att den tidigare placeringen i stycke 1 stred mot fågeldirektivet. I de allra flesta fall uppträder fåglar på gårdar och i trädgårdar utan att orsaka skada eller allvarlig olägenhet. Det är därför nödvändigt med nu föreslagen specificering, vilken klargör att skydds-jakt på fåglar ska vara kopplad till skada.

1.5. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 – jakt för att förebygga skador av vilt, **punkt 7:**
årsunge av råka

BirdLife Sverige stödjer Naturvårdsverkets förslag att förbjuda jakten på årsunge av råka under perioden 10 maj – 10 juni. Enligt fågeldirektivet artikel 7 punkt 4 ska medlemsländerna se till att de arter på vilka jaktlagstiftningen tillämpas inte jagas under uppfödningssäsongen eller under häckningens olika stadier. Enligt nuvarande jaktförordning får emellertid årsunge av råka jagas i Skåne län om det behövs för att förhindra sanitär olägenhet. Vi anser att detta missbrukats i stor utsträckning så att unga råkor har skjutits utan att villkor för skydds jakt har varit uppfyllda. Råkjakt syns istället, åtminstone delvis, ha betraktats som allmän jakt och ibland även omfattat kommersiella motiv, vilket är oförenligt med skydds jaktsparagrafens villkor "om det behövs". Sverige har fram till nu således inte anpassat svensk jaktförordning bilaga 4 punkt 7 efter Europeiska rådets direktiv, genom att ha tillåtit jakt på råkungar under häckningssäsongen alltsedan Sveriges inträde i EU 1995. Rådets direktiv angående skydds jakt i artikel 9 synes inte heller vara tillämpligt för "allmän skydds jakt" likt den i nuvarande jaktförordning bilaga 4 punkt 7. Mark- och miljööverdomstolen fastslog för övrigt i dom den 10 april 2012 (mål nr M 8510-11), beträffande en större råkkoloni i Rydebäck i Skåne län, att skrämljud och spillning av råkor inte utgjorde olägenhet för människors hälsa.

1.5. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 – jakt för att förebygga skador av vilt, **punkt 13:**
sädgås

Samtidigt som den allmänna jakttiden avskaffas för sädgås så öppnas för en skydds jakt i Skåne och Blekinge län under större delen av året (21 april – 20 februari). Denna skydds jakt föreslås kunna ske på enskilda initiativ trots att det idag inte finns något system för hur denna jakt ska rapporteras. Detta påpekas visserligen på flera platser i Naturvårdsverkets förslag, och det rimliga vore naturligtvis att först inrätta ett väl fungerande rapporteringssystem för denna jakt och först därefter tillåta att den sker på enskilda initiativ. Hur kommer det att fungera med tillsyn, uppföljning och konsekvensanalys?! Skydds jakt på sädgås på enskilda initiativ i Skåne kan i värsta fall riskera det framgångsrika arbete som bedrivs inom gås- och där.

I Naturvårdsverkets motivering (56.3) sägs att jakten bör begränsas: "*Av skälet att jaktkvoten inte bör överstigas bör även tiden för skydds jakten på enskilda initiativ begränsas och prioriteras*". Detta rimmar illa med den frikostiga skydds jaktstiden som nu föreslås. Det finns förvisso mycket få sädgäss i Skåne och Blekinge under perioden 15 maj – 15 september, men om det inte finns starka skäl för skydds jakt bör det inte heller vara tillåtet att jaga, i synnerhet under den huvudsakliga häckningstiden för många fåglar.

Förslaget måste förkastas i fråga om flockkravet på minst fem individer. Det syftar till att undvika jakt på familjegrupper, men är orimligt eftersom många gåsfamiljer består av sex, sju eller t.o.m. åtta individer. Att fem individer föreslås som nivå beror antagligen på en avgränsning som diskuterades för skydds jakt på trana. I det sammanhanget angavs flock om minst fem som en lämplig gräns, eftersom tranans familjegrupper nästan aldrig överstiger fyra individer (två föräldrar och två ungar).

1.5. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 – jakt för att förebygga skador av vilt, **punkt 15:**
grågås, kanadagås och vitkindad gås

Naturvårdsverket föreslår skydds jakt på enskilda initiativ på vitkindad gås året runt i hela landet. Skydds jakt på enskilda initiativ leder sannolikt till ökad avskjutning när tillstånd inte längre måste sökas, eftersom administrationen säkert avskräcker en del markägare. Men uppenbar risk finns också för att skydds jakt kommer att utövas när motiverande kriterier inte är uppfyllda. I dagsläget saknas ett system för hur skydds jakt på enskilda initiativ ska rapporteras och därmed blir högst troligt såväl omfattningen som effekterna omöjliga att dokumentera. Skydds jakten måste också rapporteras till EU (enligt artikel 12 fågeldirektivet), varför föreslagen författningsändring i nuläget medför att Sverige definitivt inte kan leva upp till sina föreskrivna åtaganden. I

förlängningen riskerar detta att innebära påtagligt negativa konsekvenser. Är genomförande av förslaget värt den risken?

BirdLife Sverige anser det särdeles felaktigt att tillåta skydds jakt på enskilda initiativ på vitkindade gäss under sommaren (1 juni – 31 augusti). Dessa tillhör nämligen den population som häckar i Sverige och som f.n. minskar snabbt. I det huvudsakliga häckningsområdet på Gotland finns idag ca 200 par och reproduktionen var år 2020 näst intill obefintlig. De vitkindade gäss som ökar i antal, tillika de som orsakar omfattande skador på gröda, häckar på den arktiska tundran och rastar främst längs sydöstra Sveriges kuster, huvudsakligen på Gotland och Öland men även i Skåne och Blekinge, i april-maj samt i oktober-november. En ökande andel övervintrar även i Skåne. Skydds jakt har i många fall endast begränsad effekt för skadorna på gröda, eftersom det är så stor omsättning av fåglar på varje enskild rastplats. För att minska betesskadorna krävs andra åtgärder. Skydds jakt, i synnerhet under sommaren, bör liksom tidigare beslutas av länsstyrelser efter bedömning i varje enskilt fall.

Förslaget måste förkastas i fråga om flockkravet på minst fem individer. Det syftar till att undvika jakt på familjegrupper, men är orimligt eftersom många gåsfamiljer består av sex, sju eller t.o.m. åtta individer. Att fem individer föreslås som nivå beror antagligen på en avgränsning som diskuterades för skydds jakt på tranor. I det sammanhanget angavs flock om minst fem som en lämplig gräns, eftersom tranans familjegrupper nästan aldrig överstiger fyra individer (två föräldrar och två ungar).

1.5. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 – jakt för att förebygga skador av vilt, **punkt 24: storskarv**

Naturvårdsverket föreslår skydds jakt på enskilda initiativ på storskarv, vilket sannolikt leder till ökad avskjutning när tillstånd inte längre måste sökas, eftersom administrationen säkert avskräcker en del jakträttsinnehavare. Minskad administration är också ett uttalat mål med förslaget från Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas sida. Vi ser en uppenbar risk för att skydds jakt på storskarv på enskilda initiativ kommer att utövas när motiverande kriterier inte är uppfyllda. Slopande av tillståndsansökan gör det "fritt fram" för väldigt många som inte har giltiga skäl för skydds jakt att "ta saken i egna händer". Det kommer onekligen att leda till en (sannolikt kraftigt) utökad spridning av blyammunition i naturen, liksom betydande störning av särskilt känsliga arters rast- och häckningsplatser. I många fall kan jakt på enskilda initiativ komma att innebära lagbrott, såsom när blyammunition används under jakt vid öppet grunt vatten eller vid landstigning på känsliga häckningsskär för att lättare kunna skjuta storskarvar.

I dagsläget saknas ett system för hur skydds jakt på enskilda initiativ ska rapporteras och därmed blir högst troligt såväl omfattningen som effekterna omöjliga att dokumentera. Strikt rapportering av hur många samt var och när storskarvar skjuts måste krävas. Vi kan inte ha ett system där folk går "man ur huse" för att skjuta storskarvar utan att rapportera. Det leder bl.a. till små möjligheter att bedöma eventuella konsekvenser. Skydds jakten måste ju också rapporteras till EU (enligt artikel 12 fågeldirektivet), varför förslaget i nuläget medför att Sverige definitivt inte kan leva upp till sina föreskrivna åtaganden.

Villkor för skydds jakt på enskilda initiativ måste vara lika tydliga som vid länsstyrelsebeslut om skydds jakt och således tydligt stipulera inom vilka områden som sådan jakt *inte* får bedrivas. Då jakt i allmänhet motverkar syftet med naturskyddsområden anser BirdLife Sverige att jakt endast i undantagsfall ska få bedrivas inom naturreservat och generellt sett aldrig inom fågelskyddsområden. Länsstyrelserna måste kunna bedöma när/var skydds jakten utgör betydande risk för allvarig störning på andra arter, i synnerhet under häckningstid. Skydds zonen 300 meter till boplatser för storskarv, havsörn och fiskgjuse måste även gälla för andra kolonihäckande fåglar än storskarv. Skydds jakt på storskarv får inte bedrivas i direkt anslutning till exempelvis någon av landets få stora kolonier av kentsk tärna eller skrântärna. I värsta fall skulle en betydande del av

Sveriges "årsproduktion" av dessa arter kunna gå förlorad vid ett enda jakttillfälle, t.ex. genom att tärnorna störs bort och lämnar ägg/ungar försvarslösa mot predatorer. BirdLife Sverige anser att för icke yrkesmässiga fiskodlingar och fiskeredskap bör provning, som idag, göras av respektive länsstyrelse. Vid utsättningsplatser bör ett villkor vara att man meddelar länsstyrelsen när utsättning sker, för att därigenom ge myndigheten möjlighet till tillsyn.

1.5. Författningsförslag Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 – jakt för att förebygga skador av vilt, **punkt 24: trana och sångsvan**

Bl.a. för att minska på administrationen hos länsstyrelserna föreslås att skydds jakt på enskilda initiativ införs för sångsvan och trana. BirdLife Sverige anser emellertid att ansökningar om skydds jakt på dessa arter är så pass begränsade i antal att de även fortsättningsvis med relativ lätthet kan handläggas av länsstyrelserna på samma sätt som tidigare. I detta sammanhang vill vi också hänvisa till det framgångsrika arbete som sedan länge bedrivits inom gås- och tranförvaltningsgruppen i Skåne. Detta arbete bör kunna ligga till grund för liknande hantering även i andra län. Skydds jakt på enskilda initiativ kan i värsta fall riskera möjligheterna till sådana samordnade insatser.

För sångsvan måste förslaget förkastas i fråga om flockkravet på minst fem individer. Det syftar till att undvika jakt på familjegrupper, men är orimligt eftersom många svanfamiljer består av sex eller sju individer. För trana är kravet emellertid rimligt, eftersom tranans familjegrupper nästan aldrig överstiger fyra individer (två föräldrar och två ungar).

För BirdLife Sverige,

Daniel Bengtsson
Fågelskyddsansvarig
BirdLife Sverige
Tel. 070 515 45 33
E-post: daniel.bengtsson@birdlife.se

Lotta Berg
Ordförande
BirdLife Sverige
Tel. 070 881 28 14
E-post: lotta.berg@birdlife.se